

Bè B n, Bà Con, Sài Gòn và Tôi

*b t ng r t g a Sài Gòn
g t mình, m ng b t tôi còn chính tôi
tôi còn đông đ m i ng i
vui... c i, bu n cũng v n... c i th n nhiên*

luânhoán

Ch Nh t, ngày 11 tháng 8 năm 2002, đúng 10 gi 12 phút, chúng tôi có m t t i phi tr ng Tân Sơn Nh t. Chuy n bay VN 532, v i phi hành đoàn g m toàn ng i Vi t, đã hoàn t t t m t ch ng nghi p v c a h . Nh ng cô ti p viên xinh đ p, linh ho t trong dáng áo dài màu đ th m , cùng các nam ti p viên l ch s , nhã nh n, đã đem l i s thân m t, tho i mái cho hành khách trong su t chuy n đi li n 17 gi , kh i t phi tr ng Charles de Gaulle Paris.

N ng, Nóng là chuy n g n nh th ng tr c c a thành ph Sài Gòn.
Là hai hành khách r i xe buýt vào 'phòng đ n' sau cùng, chúng tôi v n gi đ c nh p b c tà tà khi ti n đ n c a trình s thông hành. Tr c chúng tôi, b y gi , ch ng còn bao nhiêu ng i. M t ng i đang 'làm vi c' v i m t nhân viên, ng i nh p nh m trong m t bu ng nh . Và m t c p v ch ng th t tr , đ ng ngay tr c m t chúng tôi.

Tôi ch t nghe lành l nh sau gáy, không th không quay lui. Thu n đ p, đ o m t m t vòng. Căn phòng im v ng, thoáng mát. V t đ ng trang b khá khiêm nh ng, càng làm cho không khí tr ng v ng r ng thêm cái c m giác đang b theo đ i, rình r p.

C p v ch ng tr nhìn chúng tôi c i c i. Nh tính tò mò s n có c a Lý, v tôi, chúng tôi bi t đôi nam n này là Vi t ki u g c Nh t. Anh ch ng v a s m se s thông hành, v a ng i ng n nh gi ng h i...
V i s đ ng c m t nhiên, chúng tôi m m c i đ ng thu n.

Thì t c 'đ u tiên' đ b t đ u nh p vào ngu n h i th đích th c c a quê nhà, tôi nghĩ không có gì đáng phi n. Nh ng v n ng i nh ng r c r i b t ng , tôi giao thông hành c a tôi cho Lý c m luôn. M t chút quà khiêm nh ng và r t th t tình, bi t đâu không là m t xúc ph m. Nh ng s h i h p v n v c a tôi đã nhanh chóng đ c đ y lui, khi bàn tay anh công nhân viên, v a khéo léo, v a t nh ra đ u cho chúng tôi v t qua m t cánh c a nh .

Trên đ ng ti n đ n phòng l y hành lý, chúng tôi ph i đ ng l i m t quầy v i hai bàn làm vi c khác. N i đây, chúng tôi n p m u gi y quan thu , đã khai khi còn ng i trên máy bay. V t đ ng chúng tôi mang v g m nh ng th linh tinh, không có gì đáng lo.

V i ánh m t không đ c vui v , thân thi n l m, ng i i n viên ch c đang đ ba m i, h i r à m t chút, tr c khi cho chúng tôi xu ng c u thang.

Vào nh ng ngày cu i tr c khi lên đ ng, chúng tôi nh n đ c đ i n th c a m t ng i cháu t Sài Gòn đ n : C u m nên có s n m t ít ti n lo i m t đ ng, đ thuê xách hành lý xu ng kh i 'đ ng ch y'. Vài ba ng i giúp vi c này s x r g n đó. V a đi v a th c trong vào túi qu n, thăm l i nhóm b c gi y, tôi suýt va vào m t anh công nhân viên. Ch a k p xin l i, anh đã h i chúng tôi

- ông bà t n c ngoài v ?
- th a vâng, Lý mau mi ng.

Anh công nhân viên quan sát chúng tôi b ng cái nhìn l t qua, nh ng ch c r t chuyên nghi p . Anh b o nh đ chúng tôi nghe, 'theo tôi'. R i anh v t đi khá nhanh, b chúng tôi m t kho ng ch ng ba, b n th c. R t hoang mang, chúng tôi im l ng, ngó cái l ng b c màu áo tr ng c a anh và b c theo.

Căn phòng th t v ng. B n đ ng hành c a tôi đã mau chân, l mi ng v t qua m i th t c. H n h đang cùng nh ng ng i đ n đón, tay b t, m t m ng thân th ng. Tôi ch t nh tr c đ n cái bàn chân trái c a mình. M t chút ng m ngủi thoáng qua, tôi li c nhìn v . Lý b c sát bên tôi. Con mèo Ph c Ninh rõ ràng đang lo. Tôi nghe nh p chân giầu bấn khoản quen thu c c a con linh miêu này nh nh h n đi.

Th i gian có nh ng b c đ c đ nh. Mau, lâu, nhanh, ch m m t ph n nào đ a l ng vào tâm c m m i ng i. Nh ng h i h p, căng th ng r i cũng qua. Chúng tôi đã có c h i, ki m nghi m

trở c tí p v nh ng tin đ n mi ng, ho c qua các phóng s giàu tính ch t châm bi m, đ kích trên báo chí t nhi u năm qua.

Có l a nên có khói, đúng v y. Nh ng m c đ 'nh h ng x u' ch ng có gì quá đ bi quan. Không c gì s nghèo khó m i sinh n nh ng t đoan xã h i. Và th t tình, trong vi c 'ph i không' chút chút này, chúng tôi cũng tích c c làm tòng ph m, đ mong tránh đ c nh ng gây phút căng th ng, b c mình . đi u đáng tí c, do m c đích chuy n v thăm quá quan tr ng, s b trì ch m, trở c trở , chúng không đã dám mang theo m t ít t p th v làm quà cho bè b n.

Khi chúng tôi ra t i bên ngoài, v t đ t đ a đón có l đã v i đi m t s l ng ng i đáng k . Nh ng v n còn khá đồng. Chúng tôi đã th c s , đ ng trên đ t n c c a mình, đ ng d i s quây qu n, nhìn m t c a đ ng bào mình. V i m t chút ng ng ng p vô c , tôi h i cúi đ u, b c nh ng b c ng n, sau cái xe đ y hành lý.

Chúng tôi cũng không đ c đ p, h ng nh ng níu kéo, m i m c c a các anh tài taxi, xe g n máy, cyclo đ p... dám cháu chúng tôi, nh ng th dân c a Sài Gòn, đã đ m t đ đón c u m chúng b ng ph ng tin di chuy n c a nh ng ng i 'ăn nên làm ra' .

T sân bay Tân S n Nh t v 22 Lê L i qu n 1, n i chúng tôi t m trú, có g n b n cây s . M t kho ng cách khá dài, Nh ng ch a đ cho nh ng ng i nôn nóng thèm nhìn l i thành ph sau 18 năm đi xa. Có l nghĩ v y, nên Đ nh, ng i cháu trai, không nh tu i h n tôi bao nhiêu, cho phép chi c Camry đ i 2000 có máy l nh, thông dong qua nhi u ngã đ ng c a c u Th đô.
*

Sài Gòn, tháng 8 năm 2002, v i tôi, không nhìn ra đ c nhi u thay đ i đáng k . Là m t ng i h i h t, vô tâm, nhìn ch đ nhìn, th y ch đ th y, trình đ th ng ngo n v a kém, v a tiêu hóa ch m. Ngày tr c đã không b t gi k , ngày nay càng khó phân đ nh. Ngo i c nh đ i v i tôi v n là m t ngu n c m h ng l n. Chúng ăn v i tâm não tôi lâu b n, nh ng luôn luôn ch là m t t ng th mong manh g n nh o.

Đ i m t tôi, lúc này, ng i và xe v n lúc nhúc nh th i tr c 1975. Ph ph ng đã mang l i khuôn m t t i vui, linh ho t. S giàu có s c màu c a nh ng b ng hi u, níu nhau, v c đ y trí u nh p th c n thi t c a m t thành ph bi t s ng. S chên l ch v hình th c ph tr ng cũng là m t b c c, m t ph i trí đ u hòa, b t m t. Nhìn chung, Sài Gòn là m t h a ph m sinh đ ng, tuy t h o. Toàn b th t da, h n phách c a h a ph m không đ c mang chính-danh c a nó .Nh ng v n đ c t t c ng i Vi t, trong, ngoài t qu c, thân m t g i b ng ph ng danh cũ.Và ch c ch n m t ngày b t ch t nào đó, nh ng cái gì c a Sài Gòn s v l i v i Sài Gòn.

Mười tám năm trước, tôi từng tin từng, nhưng không thể biết chính xác, hôm nay tôi có dịp đi trên những con đường xưa. Lê Lợi, Nguyễn Huệ, Hai Bà Trưng... vẫn còn đó. Phố đã gọi đi những quý danh Lê Văn Duyệt, Phan Thanh Giản, Trưng Vương Minh Giảng, ... 'Nam Kỳ Khởi Nghĩa' tiêu 'Công Lý', 'đường Khởi' vung lên mặt 'Tự Do'. Câu ca quen chúng man mác buồn này, không rõ tôi nay có đúng chính xác ?

Nhưng hình ảnh đẹp và đáng nhớ nhất của quê hương, đời sống riêng tôi, là những con đường, những lối đi. Trong mái tóc, rặng, hàng, ngắn dài, mái tóc con đường, mái tóc ngõ nhách đầu mái cho tôi những thi vị. Chúng đưa tôi đến những nơi, chúng cho tôi biết những chỗ, chúng từng cho tôi những cuộc gặp gỡ với những người, những vật. Tôi gần gũi với những con đường như những nhân tình.

Dù đúng gì nguyên hay thay tên gọi mái, trước mắt tôi, những con đường Sài Gòn vẫn trong vóc dáng cũ. Chúng vẫn là những sợi chỉ tay, nệm chèo chéo, dài ngắn so le. Thân thể, hàng phách chúng hăm hăm, ngắn nắn những ngắn, những mái, những cỏ rác, những phân vữa, những bụi ngói... Chúng không thể cam chịu những quá tải lĩnh khốn khổ đó, mà những tuồng luôn luôn phải phải, thông dong, mái lòng ra cùng mái người qua lối.

Sống ở bất cứ nơi nào, thời gian đến, tôi cũng nhớ rất kỹ tên gọi mái số con đường. Lâu ngày, số thân mái làm tôi quên dần đi. Đường Sài Gòn, đời sống tôi cũng vậy. Đi, nhớ đường. Hỏi tên, nghĩ lâu ra.

Trên Tiềm Địch, không chèn điếm đến, không dờ trừ lộ trình, hoàn toàn tùy hàng, đã đưa chúng tôi nhìn lối mái số công trình kiến trúc vang bóng mái thời.

Chúng tôi chụ ý ngang chùa Vĩnh Nghiêm. Lối này, dĩ nhiên không 'thầy ông Bùi Giáng lim dim ngơ ngơ', nhưng vẫn còn thầy những lá cờ ngũ sắc, lập lánh mái thời Quách Thị Trang. Nhìn thoáng ngôi chùa đúng xây dựng vào năm 1964 theo họa của kiến trúc sư Nguyễn Bá Lăng, tôi không moi ra được chút kỷ niệm nào đáng quý. Mái đôi lối ghé tới vào, đường ngoài sân, vẫn nhìn như Long Xà, hoặc tháp Quan âm, nhưng trong lòng không có mái ý niệm tĩnh tâm, mái ý nguyện tìm hiểu Phật Pháp. Tôi có thể là mái người tò mò, mái du khách. Nhưng không thể là mái tín đồ, mái dù âm thanh của chuông mõ, của những tiếng tụng kinh đã mê hoặc tôi từng. Đều Phật và những chỗ với đều khác, nhất là Phật Bà Quan Thế âm, là những chiếc c phao, tôi từng bám chực mái khi phải với qua những bụi cỏ nhai trong đời. Không riêng gì chùa

Vĩnh Nghiêm, nh ng ngôi chùa khác, b t   t i đầu, s  cung kính, ng ng m  c a tôi, ch  đ  c dâng lên t  ngoài sân, hay g n hơn là th m c a.

*‘vào chùa th  b  c chân tr n
v a cung kính Ph t, v a g n th  gian’ (L.H)*

Nhưng tôi đã không th  c i b  giày, t  sau năm 28 tuổi. Năm tôi l u l ng ngoài m t tr n, làm r t m t  ng chân. M t  ng chân tinh khiết, v i m t đôi một cá t ng c  sát cái ki ng b c l p lánh th i  u th . M t  ng chân quý giá, v i m t bàn chân năm ngón th m tho, mà m  tôi m t th i t ng hôn hít. Các ch  tôi m t th i t ng chăm sóc, k  r a. Tôi đã đánh m t nó vĩnh viễn r i. S  b t bình th ng c a c  th , đã đem lại cho tôi m c c m t  ti. Tôi th ng th m l ng quan sát m i ng i chung quanh, đ  làm rõ nét d  bi t của mình. Và tôi nghi m ra, mình đã b  tách kh i m t s  sinh hoạt của m t ngôi bình th ng. L n v  này, hoặc còn có l n sau nữa cũng vậy thôi. Tôi v n ch  đi ngang qua chùa Vĩnh Nghiêm v i m t nhìn xa v ng, bu n bã.

V a l t k  m t s  m t đ i m i c a Sài Gòn, Đ nh v a cho xe ch y vào đ ng Th ng Nh t. Đ ng Th ng Nh t đã đ c đ i tên. Chúng tôi đang ở ngay sau l ng nhà th  đ c Bà. Xe chạy ch m, g n nh  đi bách b . Tôi chăm chú nhìn nh ng lát gạch tr n màu nâu th m. Chúng n m k  c n nhau, đ  góp phần tạo thành một ngôi giao đ ng trang nghiêm, l ng l y. Nghe nói nh ng viên gạch cao tuổi này đã b  Marseille, tit mù bên Pháp mà đến đây, t  năm 1877. Ngày 07 tháng 10 năm đó, kiến trúc s  Bourard đã r p theo kiểu Roma đ  đ ng ngôi nhà th  này. Đ ng giữa m t vùng đ t thoáng r ng, ngôi nhà th  không có v  tr m m c, ch  toát ra s  g n g i, c i m  v i đ i th ng. Hai tháp chuông cao vút, nh  hai hi n sĩ, v a theo h u v a b o v  cho N  V ng Hoàn C u, thánh thi n, nhân ái. T ng th  hình ảnh này luôn luôn là đ i m  nhìn ng ng ph c, cung kính c a th  dân, du khách. Tôi là ng i không bi t làm đ u thánh giá, nh ng đã có m t và qu i g i ngoài mé c a thánh đ ng này nhi u l n ch  vì ‘em đi l  sáng sang chi u..’.

Sau khi qua đ ng Nguy n Du, chúng tôi tr  lại Th ng Nh t, ti n đ n đ ng Công Lý. N o b  c a quy n l c, m t th i tập trung trong căn nhà ph ng phi phía tr c m t. Tên g i đ u đ i c a kiến trúc này là Dinh Toàn Quyền, theo l i g i c a Việt Nam, và là Palais Norodom theo tên g i c a ng i Pháp.

Viên đá đầu tiên của ngôi nhà th m tay ông De La Grandière, th y s  đô đ c Pháp vào ngày 23 tháng 2 năm 1863. Toàn b  công trình c a kiến trúc s  Hermitte đ c khánh thành vào đầu năm 1875. B  12 năm xây đ ng đ ng vì gần 80 năm, ng i i Pháp h n không buồn khi bắt

bu c ph i kéo xu ng lá c tam tài vào ngày 7 tháng 9 năm 1954.

Ngôi nhà đ c mang tên m i : Dinh đ c L p t ngày đó. Dinh đ c l p còn đ c g i là Ph T ng Th ng khi c p Tr n L Xuân và Ngô Đình Nhu xu t hi n trên chính tr ng.

Đi u hành qu c gia trong th i k đ t n c có chi n tranh, h n nhiên r t khó khăn. T ng th ng Ngô đình Di m không th không có nh ng sai sót. Ti c r ng nh ng nh c nh c a qu c dân, qua tay hai viên phi công Ph m Phú Qu c và Nguy n văn C ngày 27 tháng 2 năm 1962, ch đ giúp ki n trúc s khôi nguyên La Mã Ngô Vi t Th , có đ p làm m i l i Dinh Đ c L p theo ki n trúc âu m , l n l n nh ng nét đ c thù á đông.

Dinh Đ c L p còn đ c g i là Ph Đ u R ng, th i t ng th ng Nguy n văn Thi u, và ngày nay, c ng i này t m đ ng l i v i tên H i Tr ng Th ng Nh t. Th i còn làm sinh viên Sĩ Quan Tr B Th Đ c, tôi có m t trong hàng quân, đ ng nghe l i hi u tri u c a v nguyên th qu c gia trong khuôn viên này, nh ng đây h n nhiên không ph i là m t k ni m đáng trân quý. Năm 1984, trong khi tôi và Lý ng i xe xích lô ch y qua ngang đây, vào m t bu i sáng s m. Lý b gi t m t chi c đ ng h đeo tay, m i đúng là m t k ni m đ th ng. S lạnh l , lành ngh c a anh chàng đi xe g n máy. S h t ho ng, ph n ng, suýt r t ra kh i xe của Lý, S l p l , ch m rãi, t o đi u ki n c a ng i đ p xích lô, tôi còn hình dung l i đ c. Ph i chăng k ni m rõ nét th ng có t nh ng b t ng ?

Nh ng công trình ki n thi t l ng l y c a đô th Sàigòn, không th nào nhìn l i h t trong m t vài gi đ u sau khi r i sân bay. Tôi t h n s đi nhìn l i nh ng....S Thú, Lăng ông, Tòa Đô Chánh, Lăng Cha C , B n Nhà R ng...nh ng n i tôi đã t ng thăm vi ng nhi u l n, và mang mãi nh ng hình nh thân quý đó trong lòng, vào nh ng ngày k ti p.

Trên đ ng v 22 Lê L i, tôi b h p đ n b i Khách s n Continental . M t ki n trúc k vĩ, có tu i th g p đôi tu i đ i tôi. Qu là đi m không cho phép nh ng c p m t yêu ngh thu t, l n nh ng c p m t quê mùa nh tôi b l .

M t trăm hai m i năm đi qua, ch t ng ng i c a thi hào n đ , Ranbindranath Tagore, năm 1929, còn có chút thi nh nào ? Và nh ng văn gia André Malraux, Graham Greene có tr ng vào văn ph m c a các ông, nh ng mùi h ng l m t đ đây ? Dĩ nhiên, còn nhi u nh ng hào ki t, giai nhân khác đã t ng đ i n c, làm tình sau nh ng cánh c a kia. Và v n s ng khoái, nh c u

tờ ng thờ ng Pháp, J.Chirac, khi còn là thờ trờ ng cờ a Paris màu sờ c.

Khách sờ n Continental dĩ nhiên không phờ i là chờ tôi có đờ khờ năng tờ m trú mờ t vài hôm.

*

Vờ đờ n 22 Lê Lờ i, mờ t cái , tôi có mờ t thờ i gian ngờ n khoanh đồng ở đờ đây. Chờ Cờ tôi, chờ nhà, đã không còn đờ can đờ m chờ đờ i hai đờ a em trai cùng mờ khác cha, ở phờ ng xa vờ thăm. Chờ đã thanh thờ n đi xa tờ năm ngoái.

Đờ a em 35 năm xa quê hờ ng vờ chờ m mờ t mờ y tháng. Hờ n chờ còn biờ t vờ vờ n ba hoa :

...
*tháng bờ y, em hờ n kia mà
chờ không chờ u đờ i...vờ n là lờ i em
ba mờ i lờ m năm lờ nh đờ nh
xa quê hờ ng, đờ ng hiờn, thờ m...trờn lờ ng
thờ ra...đờu đờ hình dung
chờ i, nhờ m mờ t, xin đờ ng ngó ng em...
(Lê Hân)*

Đờ a em 18 năm xa cách, bây giờ vờ đờ ng ngờ ngờ bên bàn thờ . Nhờ ng gì và nhờ ng gì đang lờ p lờ trong lòng hờ n ? Căn phòng chờ ng nhờ thiờ u ánh sáng. Mùi trờ m hờ ng nhờ đang cõng ai đó đi tìm mờ t cái gì. Đờ ng sát cờ nh mờ t con đờ ng ở n ào sinh đờ ng vào bờ c nhờ t Sài Gòn, ngờ i lờ c quan, vờ n tờ đờ c cho mình nhờ ng giây phút lờ ng đờ ng, tờ nh tâm. Tôi có đờ c đờ u đó chờ ? Chờ tôi đã đi xa, nhờ ng trong không gian này vờ n còn chờ . Và mờ i sờ gờ n nhờ xờ a. Ngoài nét buờ n tùy tâm ngờ i kiờ m nhờ n.

Chờ tôi có nhân dáng và dung mờ o giờ ng tờ c mờ chúng tôi. Đó cũng là đờ m đờ u tiên, đờ kéo anh em chúng tôi thờ ng vờ vờ i chờ . Ra đờ i vờ i mờ t ngôi sao tờ t, chờ là ngờ i đàn bà suờ t đờ i thanh nhàn, giàu có tờ vờ t chờ t đờ n tình thờ ng. Chờ hiờ n lành hờ n mờ c đờ hiờ n lành cờ n thiờ t. Vờ i ngờ i chờ ng vui tính, trí tuờ , cùng đàn con thành công trong cuờ c sờ ng, tôi nghĩ, chờ chờ a hờ hình dung đờ c hai chờ bi quan. Chờ thờ ng chúng tôi nhờ thờ ng nhờ ng đờ a con. 'Mày, tao' là lờ i xờ ng hô ngờ t ngào, quen miờ ng cờ a chờ . Tôi vờ n nhờ , chờ tờ ng nói vờ i tôi.'Tao vờ i mày giờ ng nhau hai đờ m : lờ i biờ ng và thích sờ ng nờ i ở n ào'. Quờ vờ y,chờ khác hờ n mờ chúng tôi ở chờ quán xuyờ n viờ c gia đình. Chờ gờ n nhờ không biờ t gì vờ viờ c làm bờ p. Ngay trong thờ i sau 1975, chờ cũng giờ đờ c ít nhờ t hai ngờ i giúp viờ c cho gia đình, và vờ n duy trì đờ n ngày nay, dĩ nhiên nhân sờ có thay đờ i.

Chờ tôi mờ t, chiờ c nan chính trong cái ở riêng cờ a tôi tờ ng đã bung vờ . May thay, nhờ ng đờ a cháu đã thờ a hờ ng đờ c tình thờ ng cờ a mờ chúng. Nhờ vờ y, hai ông cờ u tí p tờ c đờ c thờ ng kính, chịu chuờ ng.

Tôi ở phòng trong b... c ra phòng ngoài, rồi b... c ra hành lang.

Sài Gòn đang bình tĩnh chen nhau sống phía dưới cái phố mà tôi thấy vắng vẻ ngoài kia. Con đường Lê Lợi mệnh mang nặng. Chen giã tám đường xe xuôi ngược, hai vòm cây như chày song song. Lá không rụng, nhánh không vուն cao, nhưng đã đổ rờ rề như con gió thổi thì ào ào, ca hát. Giá như có thêm những cánh chim thì tuy t biết bao nhiêu. Đói là Lê Lợi quố hủi nghèo giố ng lông vũ, thông dong sống cùng. Dù vậy, khó có thể nhìn thấy số biết n, trúc trúc, đang rình rập đây. Số nghèo đói cái mất góc như xã hội cũng không dễ nhìn rõ mất. Tôi không mang biết cái mất lo i mất kính nào khi mê m i ng m mất phố n t t đ p nh t c a t qu c tôi. Như đã thú t, Tôi v n h i h t, như ng s an bình tôi thấy, qu đang có t c, đang âu y m đùm b c đ ng bào thân th ng c a tôi. Dù đây có thể ch là mất kho ng h c a ch đ .

Ghi i m i dòng cho mất chuyên v thăm v i vã, tôi không có đ kh năng, và th t ra, cũng không mu n ph i v i t ki u cách, cho ra h n m t cái gì. Như ng dòng ch này không biết nói ba hoa. Chúng ch là mất giố ng k chuyên t m pháo, vô cùng riêng t . M c đích chính, tôi k cho chính tôi nghe. B i tôi mu n t c thì đ c v thăm quê h ng m t l n n a. Hình dung, h i t ng cũng là mất cách đi t c t . Không ch ng còn c n k , t m h n. Ng i m t ch , th lòng, th trí, thông dong qua như ng n i yêu d u đã đi th t là mất thú v . Và vì vậy, b n đ ng phi n, nh t là khi ch a n n , g ng đ c t p nh ng dòng sau.

*

Bu i chi u đang t i. Th i gian còn r ng. Tôi thêm xu ng ph . Bisbis, đ a cháu trai g i tôi b ng 'ông c u' v n đang đ i. Ng i gh sau xe g n máy, l n trong lòng các ngã đ ng ngùn ng t h i ng i th t nguy hi m, như ng vô cùng h ng thú. Th ng cháu v a ch m đ n tu i 21 c a tôi đi u khi n chi c Yamaha c a nó th t đi u ngh . Cùng v i nh ng đ ng vòng, đ ng l n nh nhàng, l l t , tôi quay bên này, ngó bên kia, vói đôi m t đ y thân thi n, chào h i đ n v i m i ng i. Tôi m m c i, g t đ u, nháy m t. Có c ...đá lông nheo dù ch ng bi t ai là ai. Rõ vô duyên ! Lâu quá r i m i đi đ c gi a dòng ng i cùng m t ngôn ng , thích th t.

Đ ng ph n i nhau, g i nhau b ng nh ng nh p còi xe, th nh tho ng ch i lên m t giố ng ch i th không nh i u ác ý. Cái vui, cái tha thi t là ch này. Và tôi tìm thấy tôi m t th i, trong dòng ng i ch y đi m t cách yêu đ i y.

Ph m ch t c a dòng n ng Sài Gòn th t k di u. Cũng vàng th m nh n ng Montréal, cũng óng n nh n ng Boston, cũng đ t i nh n ng New York...Nh ng l , t i nh ng thành ph c c k hoa l , bát ngát kia, tôi lang thang , đ u ph i đ d i m t cái mũ v i. V i Sài Gòn thì không, tóc râu tôi đ m đũa nh ng n ng. Nh ng nh ng c n nh c đ u, s mũi đã t nh lánh m t. Ph i chẳng nh nh ng l p b i đ ng, nh nh ng c p m t thanh xuân luôn luôn bi t c i, bi t v y

gì. Tôi thì c đã không thấy được cái nhieu cánh môi trm. Đng xe có quá nhieu kh u trang màu mè hoa lá. Nhng bàn tay mang gant sng trong th Nguyễn Sa v n còn thp thoáng. Vng đi m t chút, khoe khoang h n m t chút..nhng v n h n phách Sài Gòn...

Ghé cho cái Yamaha ăn th t no xăng, tôi và Bisbis ch y thng lên bùng binh Quách Th Trang, Cng chính ch B n Thành. Chàng Phù Đng v n thng l ng trên mình ng a. Cái ngã sáu quen thu c m ra nhieu nhánh nh nhưng. Đâu là Ngô Tùng Châu ? Đâu là Lê Văn Duy t ? S nhà 61 n m đâu ? i tòa so n c a t p chí Văn H c , i cái gác x p lo i b túi, m t th i c a Th Uyên và Phan Kim Th nh. Rõ ràng n i đây mà l m t r i. Ph i ch y thng đ r trái vào Phan Thanh Gi n, thăm c u trung tá So n, anh Lý, tr c b nh vi n Bình Dân, bên c nh salon Xuân Quang. Nhng cái thng Bisbis l i đ o xu ng Hàm Nghi ra b sông. Thôi cũng đ c.

B n Ch ng D ng sáng quá, tôi không tìm thấy nhng b i cây th p bé n m d c theo dòng sông. Nhng b i cây c a m t thu cùng bè b n, th p th m nhng h h ng. Ch a k p c m lên k ni m, xe đã ch y t i Nguy n Hu . Chúng tôi nh p vào con đ ng thnh thang c a thành ph . Không ch y đ tìm m t v n hoa, mà đ nh nhng cái kiosque. B n văn Cung Tích Bi n th i 84, đã m t m i bán cho tôi m t s tranh s n mài ch vì ng i v sau cùng c a nhà th Nguy n V . Th i đó, Thao đã nói gi n v i tôi : 'ông nh ông Lê L i, tôi nh ông Nguy n Hu . C hai đ u l n c , nhng tôi v i ông, chng làm nên gì'...Bây gi tôi đã xa ông Lê L i. Cung Tích Bi n đã m t ông Nguy n Hu . Và c hai chúng tôi v n ph t ph nh ngày nào. B n Cung Tích Bi n i, b n đang đ đâu v y? Tôi có đ c m t s truy n m i c a b n trên H p L u Hoa K , m ng chúng ta ch a b cu c ch i. Th là đã quá đ r i .

T Nguy n Hu , chúng tôi r trái theo Lê Thánh Tôn, r i qu o ph i vào Nam K Kh i Nghĩa, g p đ c thi hào Nguy n Du.V a l ng v a ngó, r i qua Nguy n Trung Tr c, qu o ph i l i Lê Thánh Tôn, g p nhà cách m ng Phan B i Châu, ra l i ch B n Thành. Sng khoái trong dòng năm, dòng b y, nhieu lúc vai ch m v i vai ng i ch y bên c nh. Ngon tr n, chúng tôi đm lên Tr n H ng Đ o, đ thăm khu ba Tàu Ch L n.

Lên Ch L n, không th không ch y ngang ch Bình Tây. S ph n th nh c a ngôi ch này v n nh x a. L t l i ngày tháng cũ, Ch Bình Tây đã có m t th i mang tên là ch Quách Đàm, tên m t ng i Tàu nghèo mua bán ve chai. Nh c n cù và ý chí, h Quách đã tr nên m t phú th ng giàu n c ti ng th i b y gi . ông cho đ t, b ti n theo yêu c u c a chánh quy n đ ng th i, đ hóa thân và hoán chuy n v trí ngôi ch nh s n có, ch duy m t m c đích ch y u : đ c đ ng t ng c a ông s n c a chính c a ch . Tâm nguy n c a m t ng i giàu ngh l c đã đ t. Ti c r ng sau tháng 4 năm 1975, t ng hình c a th ng gia Đàm ph i đi vào nhà kho m t phòng thông tin văn hóa. V n còn may !

Tôi quét ngang nhò ng đò ng mọt trù mìn lên phò phò ng. Tôi đò n nhiò u nò i nhò ng không đò ng mọt chò nào. Quò n 3, quò n 4, quò n Bình Thò nh, quò n Tân Bình... Nò i đâu cũng ngò ò i bên ngò ò i. Sò sinh hò t rò lên nhò mọt ngày hò i. Mọt thu nhò p mòi đò u ngò ò i ra sao ? Vò i lò c quan vò a tìm thò y, tôi mong không phò i lò p lò i câu 'Phò n Vinh Giò Tò o' mà chò đò đò ng quyò n đã có thò i đánh giá sò c sò ng cò a miò n Nam, nói chung, Sài Gòn, nói riêng.

Vò a ngò i xe vò a ngò ò c nhìn, nhò ng không còn nhò n ra nò i vò chò ng bòn thò Thành Tôn mò cò a hàng đản len. Đã mọt đò u quày sách vò a hè cò a bòn thò Chu Vò ò ng Miò n. Nò i nào nhò c sĩ Phò m Thò Mò đò a tôi ra mọt ngò ò i vò lò cò a anh ? Nò i nào nhà báo Phan Kim Thò nh, thò ò ng viò t đò ò i bút hiò u Lý Nhân Phan Thò Lang, tiò n tôi ra đi bò ng mọt bò a cò y tò . Tò t cò đò u đã lò c đò u. Nhò ng hình ò nh bè bòn xò a cũ vò n đò y mọt bò ng tôi đây. Sò gò i, sò thăm. Nhò ng hãy khoan, cho tôi ngò m thêm, 'ăn' thêm mọt chút Sài Gòn...Chò c gì sò lò i có mọt chuyò n trò vò . Đây chò ng phò i là điò u bị quan.

*

Đã đò n lúc phò i vào mọt tròm điò n thoò i, Tôi 'đăng ký'gò i đi Bình Đò ò ng.

- A lô, cho gò p anh Thò
 - Tôi đây,... ai nhò LH phò i không ?
 - ò , moi đây
 - Bòn ò đang đâu ? Nói nghe gò n quá...
 - Thò ò Montréal chò đâu...đùa thôi, tao đang ò Sài Gòn
 - Vò hò i nào ?
 - Mòi vò a cách mò y tiò ng. Mà y ghé lên tao chò đò ò c không ?
 - Vò n ò 22 Lê Lò i ?...Thò đò ngày mai đi, tao đang có mò y đò a cháu nò i vò a vò thăm.
 - Ngày mai tao phò i ra đà Nò ng rò i...Vò y, đò khi tao trò vào sò gò i lò i
 - Nhò vào , gò i tao...Dù gì, gò p hay không, cũng mò ng mà y đã có đò p vò thăm lò i Viò t Nam.
- Chuyò n đi này sò mò cho mà y mọt đò tài mòi đó, mọt đò u móc nhò hò i Hò i Thò ...

Tôi rò i tròm điò n thoò i, không vui, cò m thò y nhò vò a bò ò c hò t.
Nhìn đò ng hò , sò p xò bòn giò , còn quá đò đò đông xuò ng Bình Đò ò ng.

Năm 1984, bòn thò Trò n Dzò Lò đã tò ng đèo tôi bò ng xe đò p lò c cò c qua Chò Búng, xuò ng trò ò ng Trò nh Hoàì Đò c...đò ò ng xanh bóng cây, thò m ngát tình bè bòn, rò rà rò i cũng tò i, huò ng chi bây giò ...Nhò ng Thò đang có cuò c vui gia đònh. Tôi bò ý đò nh vò a mòi có. Tò n ngò n đò ng bên lê đò ò ng, loáng thoáng nhò vò ò ò n thò cò a Thò viò t, gò i cho trò ò c ngày vò :

... 'anh đò n ò cát bò i

g p em g a b i tr n
thà s ng nh cát b i
bám trên thân giai nhân'

.....
'vì sao em yêu đ u
ph i dùng băng v sinh
tà đ o hay âm đ o
đ o nào cũng có kinh'

.....
'trên môi và trong háng
đ ng g u gai bông h ng
em hãy n m chàng h ng
đ n hoa h ng đ ng'

B n tôi, g n nh không lúc nào th a hi p đ c v i cu c s ng. Giàu lý t ng, yêu cu c đ i,
Châm bi m và đ kích không th không thành vãn. Dù hoàn c nh nào cũng chung th y v i
th .Tôi quý b n tôi nh quý th .

Cháu Bisbis h i 'ông c u' thích đi đâu ?

Tôi nhìn nh ng ngã đ ng. Ng i, xe ã ngh n nh dòng n c, bình th n b o ch y tìm Art
Gallery T Do. ông b n h a sĩ Đinh C ng Virginia hoa K đang cùng anh B u Ch bày tranh
đó. Vì không bi t đ a ch chúng tôi tìm không ra. Nh ng trên m t ngã đ ng tôi có ghé vào
m t x ng h a. M t h a sĩ trung niên đang tr i nh ng t ng màu đ u tiên lên m t b . R t l ch
s , anh đ ng tay ti p tôi. Ti c thay anh không bi t Đinh C ng là ai, và phòng tri n l m đ u.

Tr c khi quay tr ra xe, tôi k p th y ch ký c a anh trên m t s b c v đã thành hình. Thì ra
anh có tên C ng tên C ng gì đó. Tr c cái tên vi t h i ngã ng c này, còn có c m t ch Đ
và m t đ u ch m h i kh ng khít. Tôi ch t bu n cho b n tôi, đã là m t h a sĩ l y l ng trong làng
s n c Vi t Nam, mà anh không đ c m t ng i chuyên v v v i bi t tên. Tôi cũng th y bu n
cho tay c v a g p, anh đã ng i v c s c màu ch c đã lâu, mà không tìm hi u nhi u v sinh
ho t h i h a Vi t Nam. Chán, tôi r th ng cháu ch y đi tìm m t quán ăn.

Quán là m t câu l c b , hình nh v y. Có tên h n hoi, nh ng tôi đã quên. Quán n m đ u m t
com h m. Ngoài dãy nhà thoáng mát, cái sân là v trí chính c a quán. đây là m t m t b ng
r ng rãi, đ c trang trí khá m thu t. Nh ng chi c bàn, chi c gh dành cho khách cũng không
n m trong t m vóc, hình đ ng bình th ng. Chúng có c t cách r t ngh sĩ. Bisbis hi n là 'th
đài ch ' c a m t t đ m c t ng. Th ng cháu này mê c t nh . Ng i v i nó không th không
nghe nh c đ n t ng, sĩ, t ng, xe, pháo, mã. Đ vui lòng c p chân đang c n c a mình, tôi đã

phôi ngửi sủi t mọt tiêng đờng h vôi ly cà phê, nghe nó cùng đám b n, tr c tuôi tôi c a nó, ph m bình v nh ng tr n c đã đ u trong thành ph . Tôi ch i c t ng k cũng đ c, nh ng so v i các cao th này ch c không qua kh i m i n c. *

V i 22 Lê L i, g n 6 gi . Tôi m s tay, b t đ u g i m t vài b n h c cũ đang sinh s ng ở đây. L n quay th nh t, tôi g p m t gi ng n x B c. Và bi t b n tôi, Tr n H u Chí. 'đi v ng. C n gì g i i sau'.

L n quay th hai, b n tôi, Lê Văn Ph ng, v i chính gi ng c a đ ng s , trong cái âm nh t nh o. 'Châu h ? V h i nào ? Mình đang m. N u còn ỉ lâu...th th mình ghé ch i'.

Không n n, tôi quay l n th ba, g p đ c Phan Qu ng.

Ch ng b n m i l m phút sau, Qu ng ghé thăm tôi. Ng i b n t th i l p nh i, l p nh t Hoàng Di u qua c th i trung h c c a Phan Châu Trinh này, v n b v , phát t ng t lúc h t làm quan ba Thi t Giáp, v kinh doanh ph từng xe đ p. Qu ng t ng là th y đ y ngh buôn bán cho v ch ng tôi m t th i. G p nhau ch c n b t tay, n m h i lâu m t chút là đã đ xóa c m t kho ng th i gian dài chia cách. Không sót m t tên g i thân thi t nào không đ c nh c đ n.

Thì ra, Lê Văn Ph ng đang tr c tr c tình c m, dù đã chia tay v i Ph c, ng i th nh t, tr c đây. Tr n H u Chí v n đ c thân bên c nh ba ng i ph n và m t cao c đang cho thuê phòng. Qu ng cũng cho tôi bi t dân Phan Châu Trinh Đà N ng ở trong này khá đông, nh ng l p c u trào c a chúng tôi gom không đ m t bàn tay. Riêng ph n Qu ng, con cái h u h t đã thành l p gia đình. Cá nhân anh, con m t m i m h n tháng tr c cũng đã khá. Lúc này tôi m i đ ý t m nhìn c a Qu ng có v kém đi.

- Nh v y, mi ch y xe có nguy hi m không ?

- Không sao, tau quen r i. ở đây, mà không ra đ ng thì làm ăn đ c cái gì ?

B n tôi gi ng nh tôi, thu c t ng thói quen, t ng đ ng tác đ c bi t c a nhau. Nói không nhi u, nh ng tranh lu n r t say. Ch i không nhi u, nh ng ch i t i ch .

Trong ánh n ng chi u m ng m nh t t vào, chúng tôi ng i sát nhau nh m t c p đ ng tình luy n ái. Ngón tr c a Lý b m nhi u l n lên m t nút trên chi c máy Minolta b túi.

Làm gì có đ c hình nh hai đ a g p nhau n i bìa r ng, trong m t cu c hành quân ở Tam K . Nh ng cũng không sao quên đ c l i Qu ng đ n đi đ n l i : B n chúng đông l m. N u th y c n tháo ch y thì ra h ng này, xe tau còn n m ngoài đó, s b c mi...

Làm gì có đ c hình nh hai đ a ch m đ u c t b t t ng m c chaine xe đ p Trung qu c, đ d n n i l i m t s i m i, c a m t th i t p và làm gian th ng. T t c đ u đã qua nh ng ch a h m t.

Phút gộp mọt hôm nay đã có th là củi cùng. Không nói ra nh ng ch c Qu ng cũng nghĩ nh
tôi.

Cu c s ng đã u đãi chúng tôi nhi u m t, h n r t nhi u ng i khác. H n n a, c hai cũng v a
v t qua đ c m c đ n 60 đã là m t h nh phúc n. Ngày tháng t ng thêm c a cu c đ i ti p
theo, đ c bao nhiêu hay b y nhiêu.

Tôi thúc Qu ng v s m. Đ ng nhìn ng i b n già chìm trong dòng xe v a lúc Sài Gòn lên đèn,
tôi đã gi i trong c h ng m t h i th không m y bình th ng.

Ph i đ n g n m t gi sau, tôi m i quay s đi n tho i l n th t .
L n này g p m t b n n đ ng nghi p cũ, Ngô Ph c H nh. M t khuôn m t trong đám nhan s c
m t th i c a Đà N ng. Vui m ng, ng c nhiên là đi u đ ng nhiên. H nh cho tôi m t cái h n.
Nghĩa ch ng H nh, tôi có bi t nh ng không quen, cũng vui l i r ù tôi đ n thăm. Tôi nh n, nh ng
bi t ch c mình s th t h a. Cũng qua đi n đàm, tôi h i H nh v nh ng b n Tr ng X p, Phan
Minh Khóa, Nguy n An Chuyên, Đ ng th ái, Võ Th Hi p, Lê Th Nh Nguy t...H nh cũng
thăm h i v nh ng Hoàng Xuân Dung, Hoàng Xuân Ba, Lê Th H ng Lê, Scotte Jeanne....C
m t th i ngân hàng Vi t Nam Th ng Tín, K Th ng, Tín Nghĩa, Ngân hàng Thành Ph ... c a
Đà N ng ch t s ng t ng b ng trong m y ch c phút. N c i ch y dài qua đ ng giáy vô hình.
Khuôn m t kh ái c a H nh hi n trong ng liên h p. V n n c i l p lánh ánh r ng, v n đuôi
m t kéo dài, làm th m cái ngút tình thu n . H i m c a H nh v n còn nh đ ng phà vào cánh
tay. Nh ng 'inversion de chiffre' tìm th y là c m t h nh phúc...đã qua, đã qua. Cu c đi n đàm
ch m đ t, tôi ng i thao th c trong vài phút im l ng. Truy ni m cho m t th i vàng son. Bên ngoài
tr i b t ch t đ m a, ti c r ng không có nh ng c n đông, nh ng l n s m ch p.

C n m a không đ r a s ch khuôn m t h m h p c a thành ph . Tôi r ù Lý ra ngoài đ o vòng
vòng. Chúng tôi ghé vào m t c a hàng 'd ch v internet' khá khang trang. Mua m t phi u x
đ ng 'có chi u dài' , v i đ trừ g i vài đi n th , đ tin v gia đình Montreal. Luôn ti n phao vài
tin đ n nh m ki u nhà th Ngu Yên , nh m ch c hai b n v n Song Thao, H đnh Nghiêm.
Ngoài ra còn thăm b n th Song Vinh và cháu Vinh con, sáu tu i, r t s i ti ng Vi t. Nh ng th t
ng , nh ng b vi tính có tu i, ch a có h ng, ho c gi k th chúng tôi, nên không có cái nào
ch u chào đón. Ph i đ i đ n máy th t m i 'truy c p' đ c. Lòng m c , nh p chân ch
đ i...và ch đ i...Lâu. Con chu t không có v khác th ng. Ch cái 'bình thông nhau' nho nh
trên m t màn nh, không ch u m thành mũi tên, không ch u chi u theo thói quen c a tôi.
Thi u nh n n i, tôi t ng cái phi u cho m t em, đ ng cùng ch nó ch i chung máy bên c nh.

Đêm tối m vào thành phố. Trong trong tay, Lý nh c l i th i đ a con gái đ u lòng h c Lê Quý đôn. Con bé c ng c i , không thi u nhi u l n xung đ t v i đám con trai, m nó đôi khi ph i đ a đ ng. Lý nh c đ n B o, Bích, Bách l c c gi đ ng h trong đêm Giáng Sinh mà ch quanh qu n tr c tr s Qu c H i (Nhà hát l n bây gi). Đang h i t ng vui v . Lý ch t nh trong s quà cáp mang v Đà N ng còn thi u ph n cho m t ng i, khá quan tr ng.

Chúng tôi thông th h ng v cao c siêu th . Đ a đi m th ng m i này ch cách nhà ch tôi t tám trăm đ n chín trăm th c,v h ng ch B n Thành.

Quên nh c, t lúc s p ra kh i nhà , tr i có v nh mu n m a tr l i. Lý lo xa, đã m n ng i cháu gái cái 'áo m a ti n i'. L i l i bi ng c m, nên m c luôn vào ng i. H n b n ch a hình dung đ c cái áo m a này ? Đây là m t lo i áo đang đ c a dùng t i Vi t Nam. Tên g i ng nghinh c a cái áo, kh i t nh ng đ c đ i m c a nó : đó là lo i áo làm b ng ch t nilon th t m ng, nh , nhi u màu t i mát. Khi ch a m c ch là m t gói nh , mang theo bên mình r t ti n. Nh ng căn b n nh t là giá mua cái áo r t r , m i l n dùng xong có th b đi không th y t i c. Riêng v i cô ba Lý, nhà-tôi, cái áo đã làm cho 'b ' m t phen h t h n.

Khi chúng tôi h m b c vào c a siêu th , thì b g i gi t l i b ng m t gi ng s n sùi :

- Ch kia, b áo m a ra !

Lý gi t mình, li c quanh và mau m n bi t mình là ng i ph i thi hành l nh, nh ng cũng nh gi ng v t l i :

- áo khô anh à

- Không đ c, b ra

V tôi không nói gì thêm, l ng l c i áo v i r t nhi u ng ng ng p.

M t mày không son ph n. Tai, c không l ng l ng nh ng ph tủng. C tay, ngón tay tr i l i...dù gì cũng đã t o thêm cho Lý m t chút e dè. Sau khi x p g n đ c cái áo m a, v tôi m l i xin g i áo q ày thu ngân. B t ch i. V a ng c nhiên, v a lúng túng chúng tôi đành quay tr ra. May quá, cách c a m y b c có m t thùng rác, dòm vào th y đã đ c thay bao m i, s ch. Lý t m th i gi u sâu cái áo m a vào trong đó. Th t ra lúc b y gi chúng ch a bi t tr giá c a cái áo, v l i là c a m n, không dám làm m t đi.

Chúng tôi b c tr vào c a siêu th đ i nh ng cái nhìn 'đánh giá' c a quý anh ch ph c v c a hàng. Và r i có đ n hai ng i trong đám đang rãnh r i c a h , l ng l theo g n sát gót chúng tôi. B c chân tôi b t ng kh p khi ng h n. Nh thói quen Lý đi sát bên tôi. Tay n m tay, v a b c v a ng m nh ng v t đ ng đ c bày bán v i giá c kê s n, ngay trên t ng món đ . Nhìn các m t hàng n i, ngo i s ch s , đ c tr ng bày m t cách m thu t và th t , chúng tôi m ng, vi c mua bán tr c ti p v i gi i tiêu th t i Vi t Nam, th t s đã đ c c i ti n r t xa. Chúng không còn mang dáng đ p các quày ph c v qu c doanh mà chúng tôi t ng ch m m t m i

tám năm tr□□ c đây.

Siêu th□ này, có □ không ph□ i là siêu th□ □ n c□ a thành ph□ . T□ m vóc c□ a nó khá khiêm nh□□ ng. T□ ng th□ di□ n tích ch□ a đ□ h□ n m□ t c□ a hàng nh□ Sears, Canadian Tire, Wal Mart, Jean Coutu, La Baie, Zellers vv... Dù sao, tí□ n đ□ n vi□ c t□ ch□ c phân ph□ i hàng đ□ n tay ng□□ i tiêu dùng m□ t cách khoa h□ c và tân tí□ n nh□ hi□ n nay đã là m□ t quy□ t tâm ngã theo □ i đi c□ a t□ b□ n.

Ng□□ i s□ nh□ n quà là m□ t nhân v□ t t□ ng có ch□ c s□ c, nên món hàng chúng tôi ch□ n, ph□ i coi cho đ□□ c m□ t chút. Cân nh□ c, trao đ□ i thì th□ m m□ t ch□ p, chúng tôi đ□ ng ý ch□ n r□□ u là thích h□ p nh□ t. □□ ra m□ t c□ p m□ i ph□ i phép, nh□ ng h□ i b□ n x□ n, chúng tôi không cho lo□ i XO Rare Reser Brandy đ□ đ□ i, dù giá bán □ đây ngang v□ i giá c□ a Duty free.

Chúng tôi không s□ vào chai r□□ u ngay, ch□ đ□ ng nh□ n di□ n nó k□ càng, r□ i tí□ p b□□ c sang dãy hàng khác. Cái r□□ rà c□ a chúng tôi ít ra đã giúp hai anh ch□ theo dõi t□ ng c□ ch□ c□ a chúng tôi b□ t bu□ n ng□ m□ t ph□ n nào.

Khi tr□ ra v□ i món hàng đã mua, v□ tôi theo thói quen c□ m □ n cô thu ngân viên. Tôi cũng b□ t ch□□ c, kh□ g□ t đ□ u chào anh b□ n, có th□ là quầy hàng tr□□ ng đang đ□ ng g□ n đó. Nh□ ng □□ , c□ hai v□ n gi□ đ□□ c nét m□ t nghiêm ng□ . H□ n cũng là thói quen t□ t c□ a h□ .

Tôi v□ n có m□ c c□ m v□ s□ đi đ□ ng thi□ u nghiêm túc tr□ i ph□ t c□ a mình, nên quay ngó lui, và nh□ n ra, nh□ ng đôi m□ t t□ c□ a siêu th□ có v□ hoang mang, khi nhìn theo Lý đang nh□ t ra t□ thùng rác cái 'áo m□ a tí□ n □□ i' đã t□ m g□ i vào đó lúc nấy.

Lý nói nh□ bên tôi

- Ch□ c h□ nghi mình vào ăn c□ p.

- Ch□ còn gì n□ a, ăn m□ c quê mùa, m□ t mày ng□ ngáo nh□ b□ n mình, không nghi cũng u□ ng ! Chúng tôi cùng c□□ i, tho□ i mái ra v□ .

Khi ngang qua quán kem g□ n nhà, th□ y còn đông khách, ch□ a ngán, chúng tôi cũng đưa đòi vào tìm hai gh□ , ng□ i ph□ i m□ t, hít th□ không khí đang gi□ m nhi□ t c□ a đêm Sài Gòn.

*

Theo giở bay ghi trên vé, chúng tôi sẽ về Đã Nợ lúc 10 giờ sáng ngày 12 tháng 8-2002. Đúng 9 giờ về chúng tôi cùng hai cháu gái Thu N và Hòa mang hành lý lên taxi, 7 chúng tôi. Cháu Bisbis sẽ chửi Yamaha kèm theo sau. Đều ngửi thấy mùi xe gợn máy. Anh tài xế cưỡi bôn mồi, đi u khi n tay lái mất cách cấn thốn. Dù vậy nhữ u l n tôi cũng h t h n, t n ng nh đang có m t vài chiếc honda đâm ngay vào bánh tr c.

Tình trạng giao thông ch a đ c đi u hành có qui cũ. n ng ngã t , n ng Ng y dân v i ba con m t ch t xanh, ch t vàng, ch t đ c còn đ c tr ng đ ng, dù các anh y đã quá mòn m i, hao g y. N ng đ ng r i đi, n ng dòng xe l i có đ p r i vào nhau thêm. Đ n ng nh ai cũng v i v a, và ch ng m y ai trong l u l n ng h n t p y ch u nh n ng nhau. Lòng đ n ng nh đ c chêm kín, h m t có chút là có s lu n lách nguy hi m. Th t ra càng l n nhau trong vô tr t t , t c đ càng b suy gi m. Kho n th i gian chi phí trên m t đ n ng đ n ng nhiên gia tăng đáng k . Không ai dám nói tình tr ng giao thông r i mù nh v y là thi u văn minh. N ng rõ ràng th t không m y đ p m t. Không hi u còn có ai bi t rùng mình tr c nh ng con s th ng kê tại n n hàng năm trên c ng l ?

Ng i bên ng i tài xế , tôi v a v i đ u m t kính camera ra ba bên, g ng thu l m nh ng hình n nh què nhà làm k ni m, v a ph t ph ng lo cho các b n nam n ch y áp sát b n phía xe.

B ng ch đ n : 'L i Vào Sân Bay N i Đ a' đã hi n ra. Anh tài xế cho xe đi v h n ng trái và ch ng m y ch c đ ng l i sát bên m t tr m gác. Tôi là ng i ph i đóng l phí cho taxi vào phi tr ng.

Đã g n đ n giở bay, n ng phòng đ i vé v ng hoe. Thì ra, chuy n bay c a chúng tôi b ho n l i đ n 6 giở chi u. Phòng vé c a Vietnam airline không h thông báo s thay đ i này, m c dù chúng tôi có ghi rõ s đ i n tho i liên l c trong h s l u t i phòng vé. Đ nh n l i m t cách thi t th c, h chi tr cho chúng tôi m t vòng xe taxi t sân bay tr l i n i xu t phát. Tính ra, chúng tôi v n ph i tr hai l n chi phí di chuy n đ đ n phi tr ng. Không k phí đi m t kho n th i gian c a ba ng i cháu. C ng thêm m t con s , có th trên vài m i bà con chúng tôi đang nao n c ch t i sân bay Đà N ng.

*

Sau khi đ i vé lên tàu, chúng tôi vào phòng đ i trên l u m t. Phòng r ng, kang trang, chia làm ba ô. M i ô kê sát nh ng d y gh ng i có ch đ a l ng. Gh m i nh ng không đ c sang nh n ng ng sân bay c a các qu c gia khác. M t quầy hàng bán đ l u ni m sáng choang ánh đ i n. Nhân viên bán hàng đ ng ph c h n hoi. Qu y hàng khá đông khách. Tôi ng i gi hai cái xách tay cho Lý đ o m t vòng nhìn nh ng món đ c bày bán. Ch nào có c a hàng, ít khi con mèo c a tôi b qua. Và cái thú mua l c v t nh ng món r ti n, g n nh là cái b nh ghi n c a Lý.

Quvy, chmt lác sau, cô Vit kiu rt nhà quê, mang ra cho tôi mt chic Boeing 747-AUO có đy đ$logo$ hoa sen, tng trng cho Vietnam Airline. Dĩ nhiên đây ch$là$ món hàng trang trí.

Mt điu đáng ngc nhiên . S$l$$ng$ du khách ngi da trng chim đn gn ba phn t$. Trong$ s<math> này, nhng ngi ctui nh$tôi$ chng bao nhiêu. Thành phn nam ntr tui chim đa s$. Cùng$ vi nhng chic ba lô cng knh, hph c sc gn nh$, t$ nhiên, mt thói quen trong nhng cuc du lch, phiêu lu ca dân âu m<math>.

Mt phn t$hành$ khách còn li, nhìn qua, đã thy rõ có ba thành phn. Ni nht là đám công nhân viên, cán b$. V$ nào cũng ăn mc tm t$, không$ com lê cũng cà vt nghiêm chnh. Và gn nh$trên$ tay ca nhng vy, là nhng chic máy đi n thoi di đng, hp thi trang, đang nm trong tình trng hh i chuyn trò.

Nhóm thhai trong cái mt phn t$, là$ đám thng gia gc á châu. H$luôn$ luôn trm mc, kín đáo nhnhng chic samsonite cn k$bên$ mình. Nhóm thba, tuyt đi tiu s$, đó$ là hai k$đang$ trv thăm quê hng, sau 18 năm va sng va nh$nhà$ $ph$$ng$ xa.

Gi$và$ ngày trl i Sài Gòn ghi trong vé khh i ca chúng tôi : 10 gi$...ngày$ 25-8-2002. Trc sc khe còn quá bi quan ca ông già v$và$ sb n rn bà con, chúng tôi đành ghé phòng vé máy bay ca Đà Nng, đi l$i ngày$ đi. Thot đu chúng xin chuyn bui sáng ngày 28-8. Ngày trl i Canada ca chúng tôi vào chuyn 19gi50 ngày 29-8. Ngi th$i gian$ dành thêm cho Sài Gòn, không đ$đ$ thc hin mt vài vic đã đ$đ$ nh. Chúng tôi l$i ghé$ quày vé xin ghi l$i chuy$n 8gi$... ngày$ 26-8. T$quày$ vé ca hàng không Đà Nng, cha v$đ$ n nhà, chúng tôi l$i m$t ln na, đn xin điu chnh đ$đi$ chuyn 3 gichiu... cùng ngày. Tinh thn chúng tôi qu$không$ đc cn, đã liên tc l$i đ$ng s$đ$ tính và vui vca my cô nhân viên ca Vi$tnam$ Airline Đà Nng. Rt đáng lp l$i m$t ln xin l$i và$ mt ln cm n na, $đây$.

Kéo thêm dài vài gi$bên$ nhng ngi i thân yêu, chúng tôi cm thy nhbt l$i đ$ i v$i h$, b$i l$ đã dành quá ít th$i gian$ cho đ$i gia$ đình sau mt th$i gian$ chia xa quá lâu.

Ngay vào lúc chúng tôi bc chân lên bc thang ca máy bay, tr$i đ$ p mt trn ma khá ln. Chi tic này có tht, chúng tôi không cng điu đcho chuyn chia tay vng thêm mt chút bun, vn đã không còn chch a.

*

Già 45 phút sau, chúng tôi t̄i Sài Gòn. V̄i t̄i nhà, tr̄i còn n̄ng ngon lành. Lý cùng v̄i hai nḡi cháu, Thūn, Hòa đồng ra các c̄a hàng v̄i, các c̄a hàng bán qūn áo...Tôi và Bisbis b̄t đ̄u đ̄o qua các hàng sách.

Tr̄i c̄ nh̄t, chúng tôi ghé nh̄ng quán sách l̄n ḡn nhà.

Nhà sách Sài Gòn, s̄ 60-62 Lê L̄i Qūn 1, (h̄u thân c̄a nhà sách Khai Trí c̄a ông Nguȳn Hùng Tr̄ng)

Nhà sách Lê L̄i 2, s̄ 56 Lê L̄i qūn 1.

Nhà sách Nguȳn Hū, s̄ 40 đ̄ng Nguȳn Hū.

Nhà sách Xuân Thu s̄ 185 đ̄ng Đ̄ng Kh̄i.

T̄i nh̄ng n̄i đây, tôi mua thêm đ̄c m̄t s̄ sách, đ̄i khái :

Ca Dao Việt Nam, 524 trang, do nhà xūt b̄n Giáo D̄c ̄n hành;

T̄ Đ̄n Tiếng Việt, 1.154 trang, do Ngôn Ngữ Học VN biên sōn, ̄n hành năm 2000,

T̄ Đ̄n, T̄ Và Nḡ Việt Nam, 2.114 trang c̄a ông Nguȳn Lân biên sōn, nhà xūt b̄n thành ph̄ HCM ̄n hành;

Việt Pháp T̄ Đ̄n, 1.164 trang c̄a các ông Lê Kh̄ K̄ và Nguȳn Lân ...

Nh̄ng tôi ch̄a tìm ra đ̄c t̄p th̄ do ông Khai Trí s̄u t̄p và ̄n hành. T̄p th̄ này, tôi có m̄t bài trong đó và ông Khai Trí đã ḡi t̄ng tôi m̄t b̄n. T̄i c̄ r̄ng v̄i tr̄ng l̄ng khá n̄ng c̄a nó, nḡi b̄n h̄a sĩ R̄ng, cũng là nhà văn Kinh D̄ng V̄ng c̄a tôi, đã būn lòng đ̄ nó l̄i t̄i phi tr̄ng Tân Sơn Nh̄t tr̄c đây, vì hành lý c̄a anh quá cân, so v̄i m̄c ̄n đ̄nh. V̄ đ̄n M̄, anh b̄n h̄a sĩ kiêm nhà văn này, đã nh̄n cho tôi bīt đ̄u này.

Trong khi đi tìm t̄p th̄ trên đ̄ l̄u nīm, tôi ḡp m̄t vài khó khăn. Vì không bīt rõ tên sách, quên tên th̄ng ̄i s̄u t̄p đ̄ng trên bìa sách, nên đ̄n đâu, tôi cũng nói đ̄i khái :‘mūn tìm m̄t t̄p th̄ tình c̄a ông Khai Trí ch̄n l̄c’. đ̄ giúp nh̄ng nhân viên bán sách đ̄ hình dung, nh̄ ra, tôi nh̄n m̄nh thêm : cūn sách r̄t dày và n̄ng. Dĩ nhiên tôi ch̄ nói đ̄i nh̄ v̄y, ch̄ ch̄a h̄ th̄y m̄t mũi tác ph̄m đó. Cái ̄u c̄a tôi đ̄c tr̄ giá : không ai bīt c̄. Nhīu cô hàng sách còn r̄t thành th̄c : ch̄a h̄ bīt hay nghe v̄ ông Khai Trí !

Cūi cùng m̄t nḡi trung niên, trong đám nhân viên c̄a Xuân Thu cho tôi bīt cūn sách đó đã h̄t t̄ lâu. Anh nh̄c nh̄ tôi nên ghé qua các hàng sách cũ.

Tôi là nḡi không đ̄ kh̄ năng ch̄i sách, nh̄ng l̄ đã có khá khá sách c̄a các tác ḡa ký t̄ng, nên lúc nào cũng mong cho t̄ sách gia đình khiêm nh̄ng c̄a mình ngày m̄t giàu thêm.

Sàigòn

Tác Giả: Luân Hoán

Thứ Bảy, 27 Tháng 12 Năm 2008 17:12

Tôi lâu, tôi nghe nói các hàng sách cũ ở Sài Gòn có nhiều sách quý, và không biết có bao giờ, tôi đã ghé trong mấy vỉ tính bằng đồng của chúng tôi lý thú đó. Trúng lúc khi về Việt Nam, tôi có in ra một bản, bản túi. Các thứ như sau :

Quyển 1 :

đồng đồng Trùng Hưng Đổ

đồng đồng Nguyễn Minh Khai .

đồng đồng Đinh Tiên Hoàng

đồng đồng Đoàn Văn Cừ, đồng đồng công viên Lê Văn Tám

Quyển 5 :

725 đồng đồng Nguyễn Trãi

120A- 120B Trưng Vương Quang Phục trong các quán sách báo của người Tàu.

Quyển 10:

637 Cách Mạng Tháng Tám,

Quyển Gò Vấp :

quán của Hang, trên đồng đồng Nguyễn Văn Nghi

Quyển Tân Bình :

84 Cách Mạng Tháng Tám

Quyển Phú Nhuận :

trên đồng đồng Lê Văn Sĩ, khúc quán nhà thờ Ba Chuông

đồng đồng Trùng Hưng Huy Liệt, đồng đồng gia của Hoàng Văn Thủ văn Nguyễn Văn Trãi

....

Đĩ nhiên tôi không đồng đồng gian đồng đồng la cà tìm vui ở chúng tôi mang theo, chúng tôi cũng ghé đồng đồng vài nơi. Và thật may mắn, tôi chòm quán sách nhỏ nhỏ ngay đồng đồng Nguyễn Minh Khai, tôi đã gặp một ông bán sách rất tốt, ông có cuốn sách tôi đang tìm.

Chính danh tác phẩm đó là : 'Thơ Tình Việt Nam Và Thơ Giã Chấn Lạc',

Ngái så u tå m và tuyån chån là Nguyån Hùng Trång (tên thåt cåa ông Khai Trí).
Sách dày 1.116 trang, bìa cång do nhà xuåt bån Thanh Niên ån hành năm 1998.

Tåi hôm đó, tôi ăn cåm thåy ngon miång. Đå Lý båt buån lo cho tính mång thân, nhåc phå, tôi
rå Lý ra phå. Chuyån đi đåo này còn có måc đích tìm låi måt ngåi bån, nên lå trình đã đånh
sån trong đåu.

Tå nhà, chúng tôi rå trái, băng qua vån hoa tråc tòa đô sånh, råi quåo måt đån Hai Bà Trång.
Cå så Quan Thuå tråc kia å góc này. Hoàng Trång Bån, Hoàng Kim Uyên, á håu đåu tiên Viåt
Nam måt thåi đã å đây. Tôi cũng có nhiåu đåm ngå đåu nåi này. Cång vào cå xá không thay
đåi, nhång hình đång các ngôi nhà bên trong đã lå. Måt đåm thiåu niên ngåi chåi bài trong måt
góc sân chung. Chúng tôi håi thăm nhà Hoàng Trång Bån. Chång cåu nào biåt. Chå chå xe
sinh tå, đång bán đåi diån våi đåm trå cũng ngång ác. Thåt vång chúng tôi quay trå ra. Thong
thå nhìn cái lång trå så quåc håi cũ båc cåi. Bên tay trái chúng tôi, måt våt đånh sáng nån, tåa
ra tå måt tiåm bán thuåc tây vång khách. ông bà chå đang sát đåu vào nhau nhìn ra đång.
Ngång båc, khi phát giác bång m, Lý thúc nhå tay tôi : 'vào håi thå'. Không hy vång, nhång
đã lång pång, chúng tôi cùng båc lên thåm. Và chå trong khoånh khåc, chúng tôi lå m
đåc niåm vui cuåi ngày.

Måt bång tiåm đåc phåm nhå này thuåc så håu cåa Bån cho thuê. Nåi đây chính là căn nhà tôi
tång lui tåi. Bån đã cho trå cåa xoay ra måt đång. Bít kín båc vách ngăn våi sân chung. Så
thay đåi đã đánh låa trí nhå cåa tôi. Sau khi bày tå đåi khái måt chút lý låch và så quan hå,
chúng tôi đåc cho så đånh thoåi cåa Bån. Tôi våp xuýt ngå khi trå xuång båc thåm, không hiåu
vì mång hay vì mũi giày lång quång. Lòng tôi nhå tånh.

Đêm êm å rång đån. Måt så đèn màu tå nhång cåa hiåu, theo nhau trå không gian låi

cho nhång vì sao. Chúng tôi đang nåm trong tång thå ba cåa căn nhà, sát vách råp mini-rex
ngày nào. Tiång đêm tåi khu våc này đã trå nên mång månh. Lý ngã đån vào giåc ngå sau måt
ngày måt måi, góp nhåt nhång kå niåm. Tôi khåp låi cánh cåa så, khi tråc nhå phòng phía tråc
có ma, vån theo låi chå tôi và đåm chåu tång xác nhån. Thåp thoáng chút cåm giåc lành
lånh. Tôi nhìn Lý ngå, muån tåy máy måt chút, nhång låi thôi. Nhång tå báo mua ban chiåu giúp
tôi bình tånh. Văn Nghå, Thanh Niên, Tuåi Trå, Sài Gòn Tiåp Thå...Tôi đåc låt nhång đå bài.
Xem kå tång ånh chåp và måt så mình håa. Tôi gåp låi råt nhiåu bút danh, đã tång đåc đåc :
Hoàng Phå Ngåc Tång, Thái Ngåc San, Lâm Thå Må Då, Thanh Thåo, Đông Trình, Nguyån
Nhåt ánh, Bùi Chí Vinh, Nguyån Thå Thu Huå, Đå Trung Quân, Mång Mán, Đinh Tråm Ca, Lê

Th Kim. Phan Th Vàng Anh...Trong vai trò ng i đ c, tôi vui m ng s p đ c đ c thêm nh ng sáng tác m i. Trong thú ch i s u t p chân dung và ti u s tác g a, tôi c m th y g n g i v i t ng ng i. Sân ch i v n h c ngh thu t h n là cội tr m m c, an bình. Và nh ng ng i trong th gi i này, ch c ch n ng i nào cũng c i m , d th ng. Nh ng cách ngăn t nh ng đ nh ki n chính tr đã và đang ti p t c đ c c tháo g .

Theo thói quen khi đ c báo, sau khi l t qua nh ng đ bài, tôi đ c i ph n m c l c, đ ch n bài đ c tr c tiên. Tôi ch t kh ng l i i trang đ u. đ a ch tòa so n dán vào m t nh ng v y g i. Tôi thèm đ c ngó qua các cánh c a, mái hiên, b c th m...n i nh ng ng i tr s c a m t t báo làm vi c. Ch ng còn k p n a. Có b n ngày lêu bêu à Sài Gòn, đã tiêu h t quá n a, tôi đành h n v i mình chuy n sau.

L n th n suy nghĩ linh tinh, gi c ng b đi đâu m t, tôi l c túi xách tìm m t viên Ativan .Ng i b n nh luôn luôn mang theo bên mình này không là ca dao, không là l c bát, nh ng v n th ng ru tôi qua ba, b n ti ng m i đêm. Trong khi ch ch t thu c an th n ng m, tôi gác chân qua ng i Lý, t thêm cho mình vài phút v n v . Lòng c m th y vui vì s p g p l i ng i b n thân cũ. Hoàng Tr ng B n.

B n là con trai th c a ông Hoàng Tr ng Th c, cháu ru t c a nhà văn Hoàng Tr ng Miên và ông Thanh Ngh , ng i so n b t đi n Pháp Vi t. Th i h c Phan Châu Trinh Đà N ng, tôi ch i r t thân v i B n và Châu Văn Tùng. Ba chúng tôi đ u thích sách báo và cùng đan dít chút ít v i nh ng sinh ho t v n ngh . Tùng và B n có năng khi u v h i h a. B n đã là tác g a c a nhi u h a ph m s n đ u, t ng tri n l m chung, riêng t i m t vài thành ph trong n c. Nh ng tên tu i anh ch a đ c bi t đ n r ng r i. Không hút thu c, không u ng r u, ít ghi n cà phê, thú vui chính c a B n quanh đi, qu n l i cũng là v và đánh tennis. Vào Th Đ c sau tôi hai khóa, nh có ch c nghi p c a ng i cha. Anh không tr c ti p ra m t tr n. Sau khi t t nghi p chính tr kinh doanh Đà L t, ngành tâm lý chi n gi anh cho đ n ngày 30 tháng t b y m i l m. Th i kh c Vi t Nam C ng Hòa tan hàng, hình nh B n đang m t ti u đoàn chi n tranh chính tr nào đó xa Sài Gòn. C đ i gia đình anh đ u di t n qua M an toàn, t 1975. Sót l i m t mình, sau vài năm v t v , B n tr l i v và ch i tennis. Vài đ a con c a anh đã ra đ i không tính gi tr c. H s đoàn t gia đình v a đ c ch p thu n, thì có thêm nhân kh u. Hai l n l p l i gi ng nhau, giúp Sài Gòn gi đ c anh cho đ n bây gi . L c xem th m m t đ n đ i ng i b n, đã giúp tôi ng m t đêm song su t, quên c con ma , có th đang rình r p bên ngoài.

*

Đi n ti n theo đúng ch ng trình, sáng ngày 28 tháng 8 năm 2002, v ch ng tôi cùng Thu n, Hòa lên taxi đ n nghĩa trang thành ph . Ch và anh r tôi đang n m sát nhau, h ng đ i đ i trắng m t ó.

Nghĩa trang thành phố nằm cách xa Sài Gòn khoảng 12 cây số về hướng Thủ Đức. Trên đường đi, tôi có dịp nhìn lại một mũi xa lộ Biên Hòa. Một thời, một cuộc tuôn tôi đã đi về trên con đường này. Đã ba mươi lăm năm nay mới trở lại, vậy mà tôi vẫn cảm thấy gần gũi. Mùi hương của nắng gió, của đất trời Việt Nam, hình ảnh thắm ngời trên biển cả nơi nào trên đường. Có thể tôi chỉ quan tâm, làm dáng trong ngôn ngữ. Nhưng tâm cảm tôi còn thốt lên thán phục. Từ lâu tôi vẫn nghĩ tình yêu nằm trong tôi. Có hay không. Đem đà hay hời hợt. Nơi xao xuyến thắm kín như đang muốn nói với tôi một điều gì. Xe chạy, biển bay mù cùng những dòng suy tưởng trở về, vẫn, vẫn...

Nghĩa trang thành phố nằm trong một rừng cao su trổ quả kia. Nơi đã có một Trường Sĩ Quan nơi tiếng mõ thời. Khi vào bên trong khuôn viên Nghĩa Trang Thành Phố, tôi thoáng có chút gì tự mình. Hình ảnh đa số hiện diện của phần đất cõi âm này, tiếng là những người đã chết chôn chôn tôi phải về. Bây giờ hiện còn thù hận gì. Mọi phân loại tiếp tục dành cho người sống. Nhìn những phần mộ vô cùng khang trang, lộng lẫy, tôi không khỏi ngạc nhiên. Hình ảnh nghĩa trang quân đội với biển của Trường Sĩ Quan Tiếc loáng thoáng trong đó. Quê hương trong đó có những người buồn không tên. Tôi cảm nén nhang Hòa và địa, nghiêng mình trước những bia mộ, thành tâm và kính trọng. Số có một của cha mẹ và anh chị tôi tôi và trí tuệ tiên này, đã nói về cái khôn ngoan, thành công của các địa con anh chị tôi.

Rồi nghĩa trang, trên đường về, chúng tôi ghé qua Làng Báo Chí thuở nào. Gia đình cháu Hòa đang định cư ở đây. Hòa là con gái của cha mẹ tôi, đã một thời học ở Sài Gòn. Cuộc tình của Hòa và Huỳnh ngày xưa, nằm trong các cuộc tình đẹp nhất của thế kỷ 20. Huỳnh đã chia tay với cuộc đời khá sớm, chấp nhận đi lính cho Hòa một trai, một gái, nay có hai đứa đi song song đường học vấn và có đứa sống riêng sống vàng. Quỳnh Dao, con gái của Hòa, đã lo giúp đỡ công việc trong chuyện đi của chúng tôi. Con bé thót ngoan và tháo vác.

Sau gia đình Hòa, chúng tôi thăm nhà các cháu Quỳnh-Mỹ, và đường Lê Quang Đỉnh, quố Bình Thuận, rồi Đỉnh-Thị và đường Lý Thường Kiệt quố Tân Bình. Công nghiệp của công nhân công nhân cháu trai này ngoài sức hình dung của chúng tôi.

Nhìn chung một số người của Mỹ cháu đi quan, Ngô thị, Quý, con út của cha mẹ tôi, vẫn ham chơi, nên của đất nước như nhảm. Vài dòng về những người ruồng rẫy đúng là một khoe khoang, vô duyên. Những nghĩ rằng các cháu sống vui khi được nhận, nên tôi mong được thông.

Tôi gặp được Hoàng Trường Bân sáng sớm ngày 29 tháng 8.
Sau khi uống cà phê, ăn bún và một bữa hẹ, Bân đưa tôi đến thăm hai ngôi nhà mới của và công nhân

anh. Tôi đi mua áo đi làm công nghiệp, Bán đấu dành cho mình một phòng riêng rãi rãi. Bên tôi vẫn chưa có chiếc phòng để tính bữa bãi, làm ăn. Sản phẩm vẫn nằm chen trong áo quần, sách báo. Làm bánh kẹo... Tôi đi nhà để ông Nguyễn đình Chiếu, quần 4, tôi có chiếc quần áo phẩm sản đấu mua nhốt của anh. Những bức họa của anh vẽ vào khung. Tranh của Bà giàu màu xanh và lấp lánh bóng dáng mình. Những khuôn mặt đoan trang, buồn, hiên tã Nhà Quố nh, Hà Phố ng...Đài cát mặt mặt mà nh Ý Lan, Thanh Trúc, Mã Huy n, Loan Châu...Những ng thổi, tôi không dám ba hoa vẽ vào chuy n nh n xét, vẫn không có nh u kh năng.

Mặc dù rất th nh th i nh ng b n tôi cũng b th i gian m nh tay. Một số công tác tr c trán đã là nh ng lá mùa thu, nên trông Bà mặt đi nh u nét đẹp trai của th i thanh xuân. y v y, chàng ta cũng còn th a bay b m. Khi bi t vào cu i ngày này tôi tr l i Canada, Bà ti c r ...Giá có thêm mặt hôm, học g p nhau s m h n mặt ngày, chúng tôi đã có c h i thăm mặt số v n lá hoa. Bà có nh u của ch th m, sang tr ng và 'an toàn xa l'. D gì có

*'h ng v n quê m quê cha
th m t khe su i th m qua núi đ i
ng i trăm năm đ c m y th i
tr i l ng n m xu ng côi ng i ánh th ?'*

Nh ng đã tr , đ v t vát, Bà ch tôi lang thang qua mặt số ngã đ ng, cho bi t mặt mũi nh ng t đi m s ng v i, ch i nhanh, đ c h i sinh sau năm 1975. Thú ăn ch i của con dân Sài Gòn không rõ đ c ph c h i t năm nào.Đi u đáng ghi nh n: số tr l i này, đã có nghìn l n phong phú, đa đ ng h n x a.

Tôi đã đ c qua nh u bài phóng số t trong n c. Không b sót nh ng cu n video, đ i lo i nh Ký c Sài Gòn, Ph Ch Sài Gòn, Sài Gòn Ngày Nay, Sài Gòn Danh Lam m Th c, Sài Gòn 1001 Cách ăn Ch i, Sài Gòn 1002 Cách ăn Ch i, Sài Gòn 1003 Cách ăn Ch i, Sài Gòn Ngh Sĩ ăn Ch i, Sài Gòn M Nhân Ngày Nay, Sài Gòn Nh ng Năm đ u Th K M i, Sài Gòn ăn Ch i T i Ch ...vv tôi sáng đ hình dung đ c nh ng phòng h t tóc thanh n , nh ng t đi m massage, nh ng quán cà phê đèn m , nh ng quán bia ôm...Thú th t, đã t ng đ nh b ng, có đ p ph i nên 'đi th c t' cho bi t v i đ i. Nh ng gi a thanh thiên b ch nh t, nh ng đ a bàn thiên thai có v tr n tr i quá. Và tôi đã không ti c khi b qua m c th ng th c này, trong chuy n không áo g m mà v làng của mình Bà th tôi l i 22 Lê L i. Lý đi mua s m v i Hòa và Thu n ch a v .

Tôi g i thăm Hà Nguyên Dũng, mặt b n th g c Qu ng Nam, ch quen nhau qua th t n.Hà Nguyên Dũng là mặt khuôn mặt th đ c bi t đ n nh u t i Vi t Nam hi n nay. Anh đã xu t b n đ c ba thi ph m. Quê Tỉnh, H t Mu i B B i n, C a đ i Sông Ch . C ba t p, tôi đ u đ c anh g i t ng qua đ ng b u đi n. Th Dũng hay nh ng u u t bu n. Cái h i th c a nh ng ng i

Quang Nam 'hỏi nhau' là một nhòm xét cả ai đó, xem ra cũng có phần đúng. Dững khá bị quan về cuộc sống kinh tế cả anh. Thấy ra, hỏi về tình hình ngấm vào công việc, dù không mấy quan trọng tài chính, nếu không muộn thành thói quen nhìn nhận là khá xác x.

Sau Dững, tôi gọi thăm Uyên Nguyên Lê Hữu Đăng, dù không mấy thân. Uyên Nguyên vẫn là một cây bút thi sinh viên. Anh là em cả Lê Viên Côn, bạn học cả tôi, một cậu Trung Tá Hồ Quân, Việt Nam Cộng Hòa, không biết giờ đâu. (1)

Tôi Đăng tôi xin đi theo cả luống Nguyễn Đăng Trùng. Nhà thơ Huy Giang đi vắng. đúng 37 năm, tôi vẫn nhớ đăng cả cao ngút bên hiên nhà cả Trùng ở đường Nguyễn Huệ Đà Nẵng. Nếu tôi nghe Trùng đọc những bài thơ mới viết như Cung Kiếm, Tiễn Hoàng v...

Thơ cả Huy Giang giàu hình ảnh và âm điệu. Với những rung động chân tình, anh viết nên những giọng thơ giản dị, những vô cùng thi vị. Về cả khổ niệm tình bạn, về cả thơ ý thích hợp với chế độ tập thể, tôi đã trích hai câu cả anh, chúng tôi trang đăng tập Về Trùng, thi phẩm đăng tay cả tôi :

*'Khi khi quá tôi muộn làm rơm cả
những khô đi xin lửa đốt về Trùng'*

Huy Giang là một thành viên chính cả bút nhóm 'Cùng Đi Một Đường' ở Đà Nẵng. Đa số sáng tác cả bút nhóm này đăng cả trên báo Gió Mới ở Sài Gòn, tôi nên nhớ tên gọi, ít nhiều đăng cả biết trong giới sinh hoạt văn nghệ trẻ thời bấy giờ : Phan Duy Nhân, Huy Giang, Tô Yên, Lam Hồng, Hồ Cẩm. Tôi không rõ ngoài những bạn này, còn văn tài nào khác không.

Riêng Huy Giang, sự yêu mến văn thơ cả anh khiến tôi không tin anh bỏ viết, dù đã quá lâu không còn đăng cả bài thơ nào khác cả anh. Thấy chị Bích Hằng sinh viên Luật Sài Gòn đã qua. Thấy ra bạn, nhớ núi đã hỏi, Huy Giang khó có thể thôi viết, khi bên đời, đâu đó vẫn còn thơ phóng : 'đôi một Hoàng gia... những quá xa'

Tôi có khá nhiều khổ niệm xinh xắn về anh, không nghe lời đăng cả cái gì ngằn ngặt nào thơ đáng tiếc. Biết còn có còn cả hỏi mai sau ?

Dù ngấm ngủi tôi cũng không bỏ phí thời gian, quay số tập. Nhớ đang buổi tập giờ cả quan, ghé thăm tôi là Châu Văn Trường, em trai cả Châu Văn Tùng, cũng khổ nhớ em trai cả tôi từ lâu.

Như c l i chuy n cũ, k l t m t s chuy n m i và r i ch p ít t m hình, cu c h i ng sau h n hai m i i năm d u gi n d v n đ y thân tình. Tr c đây, T ng có gi h t i m t t p b n th o, có tên 'Còn Xa H n Dĩ Vãng', t i c r ng em y đã b th t l c. T p th này ch có m t s ít bài ,vi t v m t khuôn m t xu t hi n cùng lúc v i hai hình nh khác, qua s ch n l a khá b t ng c a t i.

T ng v n còn thích văn th . Cu c s ng công ch c lâu năm không làm m t v tr trung trên khuôn m t ng i b n nh , ch c là luôn yêu đ i y. Sau T ng, t i tìm nh ng tên g i thân th ng khác.

Khi m carnet d'adresses, th y tên Tr n Hoan Trinh, t i v t nh v m t th i d i mái tr ng Phan Châu Trinh Đà N ng . Hình nh m t s cô th y th p thoáng qua trí nh . Là m t th ng nhóc bi t l ng m n s m, thú th t, m t đ i l n t i có m m m àng m àng v các cô Kim Đính, B i Hoàn...Còn các ông th y tr , tuy ph c nh ng không ng ng m l m. Các b n nam sinh c a t i cũng không h n t i bao nhiêu. V i c t cách tinh ngh ch c a tu i tr , m t s b n đã có m t v i nh n xét vui vui v m t v i v . Và nh th , m t ông 'đ nh t hoan', m t ông đã 'hoan' mà v n còn 'trinh' th ng đ c nh c t i. C m t th i th sinh ch n v n cùng nh ng tr àng c i trong sáng v a ch t g p l i, t i vui tay quay s .

Nhà th Tr n Hoan Trinh, ng i th y d y toán li n trong b n m i năm, qua c hai ch đ chính tr . Và đ c bi t h n n a, ông ch đ ng trên các b c gi ng t i các tr ng thu c thành ph đà N ng. Trong s này, tr ng trung h c Phan Châu Trinh là ch y u. 'M t đ i làm th , m t đ i làm th y' qu quá đ p. Đ i làm th v n ti p t c. Đ i làm th y v a đ c khép l i, nh đó thành ph Sài Gòn, có thêm m t gia đ i nh dân m i, gia đ i c a giáo s Tr n Đ i Tăng.

T i có 5 năm h c Phan châu Trinh, nh ng t i ch a đ c làm h c trò tr c ti p c a th y gi nào. Dù v y, t i r t kính m n v giáo s đã có tác ph m xu t b n , khi t i m i mon nem vào sân ch i văn th . (th i đó t i h c toán t th y B i T n).
Th y Tăng h n có nhi u ng c nhiên khi ph i nghe m t gi ng nói không quen. Đ th y kh i suy đoán, t i x ng tên, và th y nh n ra. T i tin ch c th y Tăng ch ng nh t i là ai. Nh ng Th đã đ a chúng t i l i g n v i nhau. T i nh c chuy n anh Xuân, m t c u h c sinh khác, không dám mang m y t p th t i g i v bi u th y, làm t i cũng s không dám mang theo. Th y t ý t i c, và d n l n sau. B t ng v i t i nh t, khi th y báo tin, có g i t ng t i m t t p th m i c a th y. Th y đã nh ch Phan Thu Hà, m t c u n sinh Phan Châu Trinh , hi n c ng Mississauga Canada giao l i.
Ni m vui trong cu c đ i m đ àm, r t i quay thêm m t s n a. H a sĩ Nguyễn H o, tên th t Nguyễn Phú Hào ghé đ n. Chúng t i ra ng i Givral.

Trở i tở ng bở ng nở ng. Góc này cở a Sài Gòn có vở nhở hở i xa cuở c sở ng bở bở n chung quanh. Là nhở ng ngở ở i bở n vẫn nghở , quanh đi quở n lở i chúng tôi cũng chở nhở c chuyở n sách báo, vở vở i. Tôi hở i thăm Hào vở nhở ng ngở ở i bở n tở ng có quen biở t. Vở vở n nhở Cung Văn Nguyở n Vở n Hở ng, sau chuyở n âu du năm 1995, hiở n làm gì. Huy Tở ở ng vở n còn chăm sóc quán cà phê ? Hà Nguyễn Thở ch vở i ngở ở i bở n đở i mở i, lở p nghiở p ở Vũng Tàu hình nhở đã khá ở n đở nh ? Phở m Thở Mở đã nở m bở t đở ng mở y năm ? Không thăm đở ở c Thở ch, Tở ở ng, Mở ...là mở t khuyở t đở m và niở m ân hở n lở n cở a tôi.

Tôi cũng hở i thăm vở nhở ng ngở ở i bở n chở a quen, mà rở t ngở ở ng mở , đở i khá nhở : nghe nói nhà thở Bùi Chí Vinh đào hoa lở m, chở t gở p mở t bông hở ng trên đở ở ng, đã có thở thỏ tay vào túi lở y ra cở chùm thở thở m lở ng làm quà. Nhà văn Nguyở n Nhở t ánh hở n rở t nở i tiở ng . Tôi thở y nhiở u nở i trên mở n lở ở i đở n toán đở u có link vào kho văn cở a anh ở y, ngay cở nhở ng 'Cổ Thiên Thai'.

Tôi cũng không quên hở i vở nhở ng sinh hoở t cở a mở t sở bở n vẫn, thở , hở a tở hở i ngoở i đã tở ng vở thăm. Mở t Nghiêu Đở phóng khoáng, tở ng ngở ở i bở t bên sân chung cở Thanh Đa chở bở n. Mở t Rở ng, đào hoa vở i nhiở u bóng hở ng trong tranh, lở n trong phòng triở n lẫm.Mở t Khánh Trở ở ng đở ở c 'làm viở c' nhiở u lở n vở i giở i chở c sở c....Và Khi hở i đở n Đỉnh Cở ở ng, mở i biở t tôi đã nhở sai, phòng tranh cở a anh và bở n Bở u Chở tở i 53 Hở Tùng Mở u, quở n 1, đã kở t thúc. Cở ở ng đã trở qua Hoa Kở , trở ở c khi tôi vở đây.
Sài Gòn không còn là thở đô , nhở ng tôi cở m biở t phở n đở t phở ở ng phi này vở n là trái tim cở a Văn Hở c Nghở Thuở t Viở t Nam.

*

Rở i nhà hàng, Nguyễn Hở o qua quở n ba, theo lở i tôi yêu cở u. Con đở ở ng Đở n Biên Phở tên cũ là gì tôi nghĩ không ra. Chiở c xe cở a Nguyễn Hở o có phở n nhở so vở i chiở u cao cở a anh. Nó chở chúng tôi khá vở t vẫ. Đở ở ng qua đở ở ng, kiở t 15 đã hiở n ra. Hào bở m chuông.Bà chở nhà hình nhở chở a hoàn tở t giở c ngở trở a khi mở t trở i đã xở bóng.

Mở t tay che nở ng, mở t tay mở khóa cở a, nhà văn Minh Quân không kở p nhở n ra tôi. Tôi vở n còn đây mở t mái tóc rở t trừ phú, mở t đôi mở t vở n biở t cở ở i, và mở t thân hình chở c chở đở nhào, vì sở thiở u cân bở ng cở a cở p chân, nhở ng đở gì nhở n ra.

Chở Minh Quân già yở u hở n năm chở qua thăm Canada. Hở i đó là lở n đở u tôi gở p chở qua giở i thiở u cở a nhở c sĩ Trở n Văn Khê, trong đở p ông nói chuyở n vở âm nhở c ở Làng Cây Phong. Mở t Làng tu tở p Phở t hở c do nhà thở Đở Quý Toàn, bác sĩ Nguyở n Tở n Hở ng, giáo sở Hoàng Chiở u Nhân...tở o đở ng trên mở t đở i núi kở vĩ, cách xa thành phở Montréal khoở n bở y mở ở i cây sở . Trong thân tình tở Bách Khoa cũ, chở Minh Quân và tôi rở t mở ng đở ở c gở p mở t.

Nhò ng ngày tí p theo, tôi thò ng làm tài xế cho chò Quân thăm viò ng nhiò u nò i. Thò i điò m này, nhò c sĩ Trò nh Công Sò n cũng có mò t ở Montréal. Chúng tôi có gò p nhau. Năm 1992, không khí bài chò ng chò đò quò c nò i hỏy còn cao điò m. Rò t ít bò n văn nghò dám gò p anh Sò n. Chò Minh Quân mò t phò n nào cũng bò ngò i ngùng. Có ì vì vò y, chò quý chúng tôi, xem Lý nhò em gái. Vò a biò t Lý cũng đang có mò t ở Sài Gòn, chò hò i tôi đò a đò n thăm, khi tách trà chò rót mò i tôi, vò n còn nhò ng sò i khói mò ng.

Là mò t tác gò a, còn đò đò c cung cò p tác phò m cho các nhà xuò t bò n, chò Minh Quân hò n có mò t đò i sò ng tinh thò n ò n đò nh. Quà cò a chò cho chúng tôi là mò t sò sách cò a nhà xuò t bò n Trò . Chúng tôi chò ng có gì biò u chò , ngoài nhò ng giò t nò ò c mò t chò m rò t cò a Lý khi chia tay. Chúng tôi không kò p thăm các anh Lê Ngò Châu, Tô Kiò u Ngân, Tò ò ng Linh nhò chò Quân nhò c, đành nhò chò chuyò n ì i kính thăm cùng ì i xin ì i.

*

Sài Gòn hình nhò càng nhò n nhò p, vò i vò trong ánh nò ng ì ng thò ng sang chiò u. Năm, bò y ngò ò i biò t chúng tôi vò . Mò ò i ngò ò i nhìn chúng tôi đi. Có ai biò t lòng chúng tôi man mác buò n ? Mò m cò ò i, vò y tay là nhò ng trò n an cho chính mình. Cây lá đò ò ng Lê Lò i vò n đò ng vò i gió. Ngò i nhà số 22, mang bò ng tên Mò u Đò n vò n nò m yên vò trí cũ. Nhò ng ngò n hò ò ng chúng tôi vò a thò p lên bàn thò anh chò tôi, le lói sáng đò ò c bao lâu ? Tôi chò ng giò đò ò c gì trong mò t, nhò ng lòng tràn đò y hình ò nh.

Ngò i trong lòng chiò c VN 533, tôi nhò m mò t. Chò ng đò dò giò c ngò . Mà đò nhìn cho rõ hò n, mò t ì n nò a Sài Gòn, nò i tôi đã rò m rò m nò ò c mò t trong mò t ì n đò u bò ò c vò i quân phò c, đò ò i mò t màu cò ì ng ì y vàng. Cò m ò n đò c Trò n Nguyễn Hỏn vò n canh giò lòng sông. Cò m ò n Phù Đò ng Thiên Vò ò ng chò a bò hóa kiò p. Cò m ò n nhò ng góc phò , nhò ng con đò ò ng. Cò m ò n thò hò trò , đang đánh thò c nhò ng mê muò i hàng chò c năm. Cò m ò n, cò m ò n tò t cò . Sài Gòn không đò ng ì i sau ì ng đò ò ng bay. Sài Gòn đã theo tôi đò n Montréal này. Sài Gòn đang ì p lánh mò ra trò ò c mò t tôi.